

Objektas: Ramygalos gatvės dalis (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto
projekto zona, Panevėžys

Gavėjas: Panevėžio miesto savivaldybės administracija

2025 - 02 - 24

ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ BŪKLĖS EKSPERTIZĖS AKTAS

Nr. 20250224/1

Nepriklausomas želdynų ir želdinių būklės ekspertas Arvydas Rutkauskas, 2025 vasario mėn. 19 d. atliko matavimus, tyrimus ir įvertino rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių ir dėl projektinių sprendinių galimai šalintinų medžių būklę. Į numatytų darbų zoną patenkantys 49 vnt. inventorizuotų medžių yra saugomi pagal kriterijus, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniams želdiniams ir šiuo metu yra 12 cm ir didesnio skersmens, tačiau likę 10 vnt. inventorizuotų medžių yra nesaugomos rūšies arba nesaugomų parametrų medžiai ir pagal tai nėra saugomi šio rengiamo projekto ribose.

1. DARBO METODIKA

Visi minėtos teritorijos medžiai, vadovaujantis „Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėmis“ buvo inventorizuoti š. m. vasario mėnesį.

Inventorizacijos metu kiekvienam augalui buvo nustatoma:

- 1) medžio rūšis, nurodant jo numerį plane,
- 2) aukštis, augalams iki 10 m H – 0,5 m tikslumu, aukštesniems nei 10 m H - 1 m tikslumu (Vertex Laser VL5 aukštimačiu),
- 3) skersmuo, 1 cm tikslumu (matuojant jį Haglof žerglėmis 2 statmenomis kryptimis (1,3 m H) ir išvedant vidurkį, o > 65 cm skersmens medžiams – apjuosiant juos matavimo juosta).
- 4) sanitarinė būklė pagal „Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėse“ pateikiamą metodiką, su būklės vertinimo skale nuo 1 iki 5. Medžių būklė vertinta naudojant 5 balų skalę (1 - gera būklė, 2 - patenkinama, 3 - nepatenkinama, 4 - bloga, 5 - žuvęs).

Želdinių būklė vertinama apibendrinant kelis rodiklius (2 priedas): genėjimo intensyvumo laipsnį, defoliacijos laipsnį, ligų intensyvumą, kenkėjų gausumą ir pakenkimo laipsnį, medžio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumą, puvinio lokalizacijos vietas ir pažeidimo intensyvumą, pasvirimo laipsnį ir kt.

Visais atvejais būklė vertinama vizualiai, augalą lyginant su sąlygiškai sveiku augalu. Jei vertinamo medžio būklei inventorizacijos metu įtakos turėjo keletas veiksnių, pvz., jis apgenėtas, pažeistas vabzdžių ar ligų, o taip pat mechaniškai pažeistas jo kamienas, tokiu atveju į apskaitos kortelę buvo įrašomas blogiausios būklės, pagal bet kurį rodiklį, balas.

5) reikalingos tvarkymo (ūkinės) priemonės:

- a) ūkinės priemonės pavadinimas – (medį reikia) šalinti, genėti ar kt.)

Duomenys apdoroti su AutoCAD ir Excel programomis.

2. MEDŽIŲ INVENTORIZACIJOS REZULTATAI

2.1. Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių medžių dendrologinė ir dendrometrinė analizė

Atlikus rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių medžių ekspertizę, buvo konstatuota, jog planuojamų darbų zonoje šiuo metu auga 49 vnt. medžių, kurie yra saugomų rūšių ir saugomų parametrų, tačiau 10 vnt. inventorizuotų medžių nėra saugomi rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės kapitalinio remonto projekto ribose. Taip pat buvo rasta ir jauni medeliai, kurie nebuvo įtraukti į inventorizacijos lentelę, bet jie yra pažymėti inventorizacijos plane. (1 lentelė)

1 lentelė. Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių medžių rūšinė įvairovė.

Medžių rūšis	Jauni medžiai (d 12-19 cm)	Vidutiniai ir brandūs medžiai (d 20 – 95 cm)	Viso, vnt.
Beržas karpotasis (Betula pendula)	-	4	4
Didžioji pocūgė (Pseudotsuga menziesii)	-	1	1
Kaštonas paprastasis (Aesculus hippocastanum)	-	5	5
Klevas paprastasis (Acer platanoides)	-	3	3
Klevas uosialapis (Acer negundo)	-	7	7
Liepa didžialapė (Tilia platyphyllos)	13	9	22
Liepa mažalapė (Tilia cordata)	6	6	12
Skirpstas paprastasis (Ulmus minor)	-	1	1
Kriaušė miškinė (Pyrus pyraeaster)	-	1	1
Alyva paprastoji (Syringa vulgaris)	1	-	1

Tuja vakarinė (Thuja occidentalis)	-	2	2
Iš viso, vnt.	20	39	59

Įvertinus rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių medžių amžių ir išsidėstymą natūroje, akivaizdu, kad į planuojamų darbų zoną patenkantys medžiai yra nestandartizuotų visuomeniniams želdiniams parametų, didelė dalis šių medžių netinkamai prižiūrėti.

Pagrindinės išvados:

1. Rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje šiuo metu auga 49 vnt. saugomų atskirų rūšių medžiai ir 10 vnt. saugojimo kriterijų neatitinkantys medžiai. Taip pat buvo rasta ir jaunų medžių, kurie nebuvo įtraukti į inventORIZACIJOS lentelę, nes šiuo metu jie nesiekia 12 cm skersmens, tačiau visi šie jauni medžiai pažymėti inventORIZACIJOS plane.
2. Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių saugomų rūšių ir parametrų medžių vidutinis aukštis yra 9 metrai. Medžių kamienų skersmenys, (kurie pagal želdynų įstatymo atkuriamosios vertės kriterijus) šios gatvės ribose skaičiuojami nuo 12 cm skersmens medžiams yra: nuo 12 cm iki 63 cm.
3. Augimvietė ir augimo sąlygos rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančioms medžių rūšims yra tinkamos.
4. 19 vnt. saugomų kriterijų medžių būklė šiuo metu yra gera – 1,0 balo. Taip pat buvo rasta ir 17 vnt. patenkinamos sanitarinės, ir 11 vnt. nepatenkinamos sanitarinės būklės medžių. Taip pat buvo rasta 2 vnt. blogos sanitarinės būklės lapuočiai medžiai.
5. Vertinant galimą pavojų rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto darbų zonoje dirbantiems žmonėms ir šioje gatvėje šiuo metu judantiems pėstiesiems bei įvairiam transportui, rekomenduojama inventORIZACIJOS lentelėje pažymėtus, kaip rekomenduojamus šalinti medžius, pašalinti.
6. Atkuriant ir naujai projektuojant želdinius šioje zonoje nerekomenduojama naujai projektuoti beržų, šermukšnių. Iš papildomų naujai įveisiamų želdinių projektavimui rekomenduojamų rūšių galima paminėti šias: paprastasis ąžuolas, paprastasis bukas, didžialapė liepa, dvispyglių rūšių pušys. Šios rūšys geriau prisitaiko prie vykstančios klimato kaitos.

7. Želdynų ir želdinių ekologinės būklės vertinimas pagal atskirus kriterijus.

7.1. Fitosanitarinė būklė ir kamieno pažeidimai: 19 vnt. saugomų kriterijų medžių būklė šiuo metu yra gera – 1,0 balo. Taip pat buvo rasta ir 17 vnt. patenkinamos sanitarinės ir 11 vnt. nepatenkinamos sanitarinės būklės medžių. Taip pat buvo rasta 2 vnt. blogos sanitarinės būklės lapuočiai medžiai. Stipresnius kamieno pažeidimus turi 13 saugomų medžių, t.y. 26,5 %. Vidutinė saugomų parametrų ir rūšių želdinių sanitarinė būklė patenkinama - 2,1 balo – patenkinama.

7.2. Atitiktis vietos ekologinėms sąlygoms. Kadangi inventorizuotų medžių bendra būklė patenkinama, esamų želdinių atitikimas vietos sąlygoms - vidutinis.

7.3. Gyvybinė erdvė, pagal inventorizavimo lentelės duomenis - dalinai trūksta gyvybinės erdvės šaknynei ir antžemeinei daliai.

8. Želdinių fiziologinė būklė.

8.1. Bendras lajos išsivystymas: didesnės medžių dalies pakankamas.

8.2. Metinių ūglių prieaugis: vidutinis.

9. Želdinių poveikis aplinkai.

9.1. Svarba mikroklimatui optimizuoti: apsauginiai gatvės želdiniai – didelė svarba.

9.2. Apsauga nuo oro taršos - reikšminga.

9.3. Apsauga nuo vandens ar vėjo sukeltos dirvos erozijos - minimali apsauga.

9.4. Biologinės įvairovės palaikymas - nereikšmingas.

9.5. Apsauga nuo triukšmo - nereikšminga.

9.6. Poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui: dalis blogos sanitarinės būklės medžių, sukuria neigiamą vizualinį poveikį kultūriniam kraštovaizdžiui.

10. Želdinių daromas žalingas poveikis - dabar ir (ar) ateityje.

10.1. Medžių padėtis atsižvelgiant į elektros oro linijas ir jų apsaugos zonas:

Šiuo metu didesnė dalis nesukuria reikšmingos įtakos.

10.2. Medžių ir krūmų padėtis atsižvelgiant į požeminius inžinerinius

tinklus: Ekspertizėje požeminių inžinerinių tinklų zonose augančių medžių saugojamumas ir padėtis nevertinta.

10.3. Želdiniai, kenkiantys pastatų fasadų apdailai: šiuo metu neturi reikšmingos įtakos.

10.4. Želdiniai, užtemdantys gyvenamųjų ar kitų pastatų langus, vaikų žaidimų aikšteles: šiuo metu neturi reikšmingos įtakos.

10.5. Želdiniai, šaknų atžalomis arba paviršinėmis šaknimis ardantys kietą ploto dangą: vidutinis poveikis.

10.6. Želdiniai, dėl blogos būklės keliantys pavojų žmonėms, statiniams, eismo saugumui: 2 vnt. medžių kelia realų pavojų.

10.7. Želdiniai, labai teršiantys aplinką, sukeliantys alergiją: 7 vnt. uosialapių klevų galimai gali alergizuoti – mažai reikšmingas poveikis.

10.8. Želdiniai, ardantys statinių konstrukcijas: nereikšminga įtaka.

11. Želdinių estelinės būklės vertinimas

11.1. Želdiniai, gerinantys aplinkos estetiką: Jaunesnio amžiaus didžialapės ir mažalapės liepos gerina aplinkos estetiką.

11.2. Želdiniai, darantys ar galėsiantys daryti ateityje neigiamą poveikį aplinkos estetikai. Nepatenkinamos ir blogos sanitarinės būklės medžiai sudaro 34 % (20 vnt. visų tirtų medžių) – didesne apimtimi nedarys neigiamo poveikio ateityje.

12. Rengiamo Panevėžio miesto Ramygalos gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonoje augančių savaiminių medžių estetika šiuo metu patenkinama. Dėl planuojamų teritorijos vystymo sprendinių bei esamų medžių rūšinės sudėties, dalis šių medžių neturi didesnės išliekamosios vertės. Vykdant projekto įgyvendinimo statybos darbus esamiems medžiams būtina laikytis LR AM ministro patvirtintų „Želdinių apsaugos, vykdant statybos darbus, taisyklių“, patvirtintų 2010 m. kovo 15 d. Nr. D1-193 ir sekant naujausių įstatymo pataisų. Svarbiausi šių taisyklių punktai šiame objekte:

7.2. iki darbų pradžios aptverti medžius ir krūmus, augančius statybvietėje ir arčiau kaip 5 m nuo įvažiavimo ar išvažiavimo iš statybvietės važiuojamosios dalies krašto:

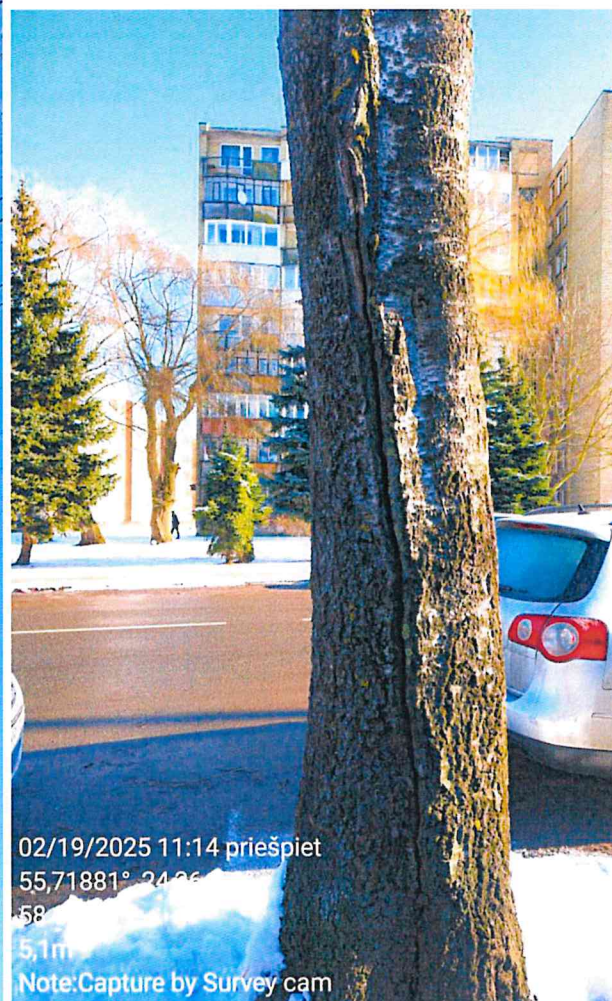
7.2.1. medžių grupes ir krūmus ištiesiniu, ne žemesniu kaip 2 m aptvaru ir ne arčiau kaip 1,5 m nuo medžių kamienų ir 1 m nuo krūmų;

7.8. nesandėliuoti medžiagų ir įrenginių, nevažinėti, nestatyti transporto priemonių, laikinų statinių ir įrenginių prie medžių arčiau kaip 1 m nuo medžių lajų projekcijų, bet ne arčiau kaip 3 m nuo kamieno ir 2 m nuo krūmų. Nesandėliuoti degių medžiagų arčiau kaip 10 metrų nuo medžių kamienų ir krūmų;

7.13. nepakeisti daugiau kaip 5 cm (virš ar žemiau) natūralaus grunto lygio prie medžio šaknų kaklelio ir iki 2 m atstumu nuo medžio kamieno.

9.1. apželdinti sklypą pagal statinio projektą, nepažeidžiant Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-717 (Žin., 2008, Nr. 2-77);

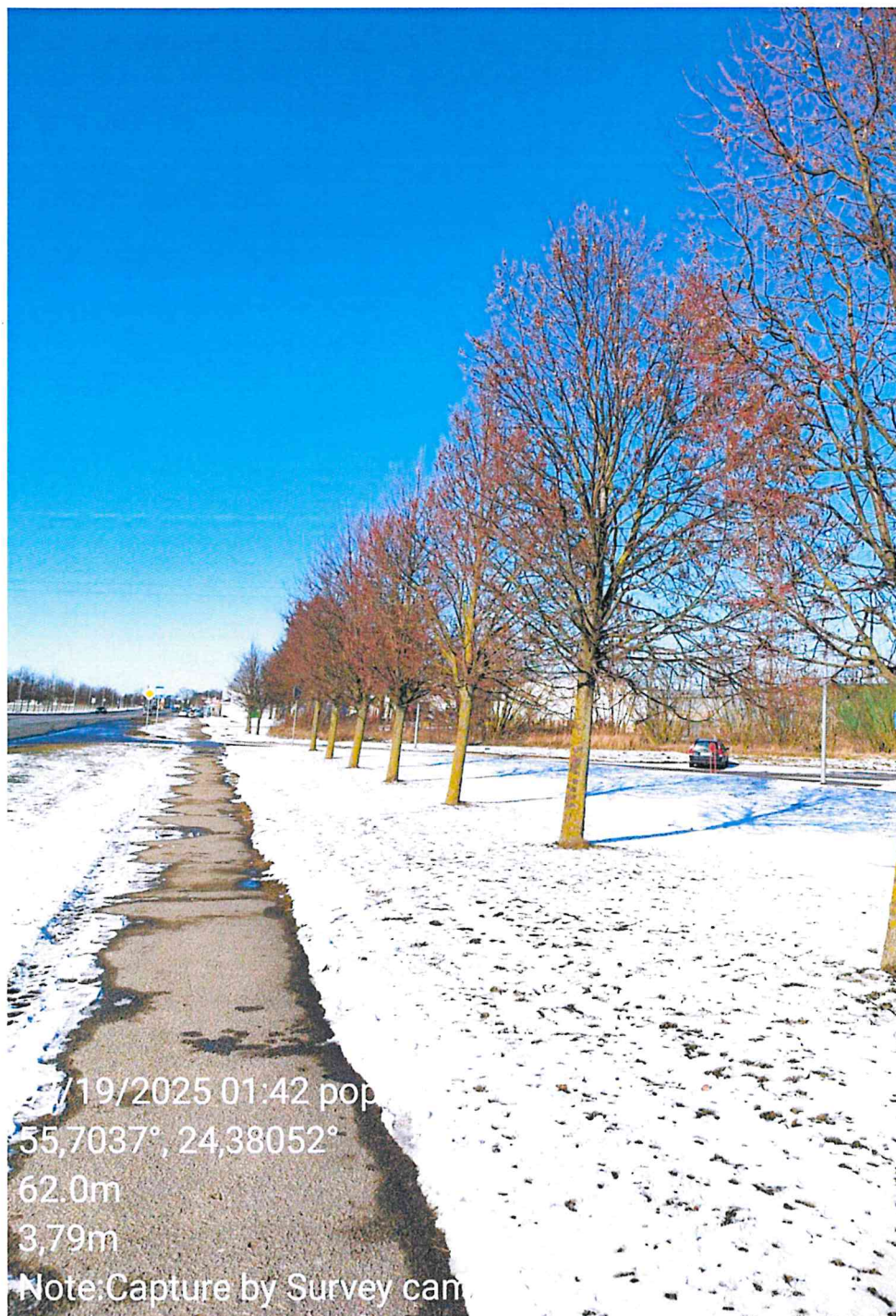
Į šiuos ir kitus įstatymo punktus būtina atsižvelgti rengiant projekto aprašus. Tai padėtų išvengti LR įstatymų pažeidimų statybos darbų vykdymo etape.

Beržas karpotasis (Nr. plane 2) auga Panevėžio miesto Ramygalos gatvėje, netoliese 88 namo ir patenka į šios gatvės dalies (nuo Nemuno g. iki miesto ribos) kapitalinio remonto projekto zonos ribas. Šis medis yra saugomas, pagal kriterijus, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniams želdiniams, tačiau jis yra paveiktas vidinio ir žievės puvinio, jam šiuo metu įtrūkusi kamieno dalis H 0 - 1,9, H 2,2 - 5, taip pat dėl jo pažeisto 2 – liemenų kamieno ir 15° pokrypio šiam medžiui šiuo metu yra realus kamieno plyšimo pavojus, jis auga 1 m atstumu nuo elektros linijos, turi dreivę H 5,5. Vertinant šio beržo sanitarinę būklę ir esamus pažeidimus kamieno dalyje bei realų pavojų šioje gatvėje šiuo metu judantiems pėstiesiems, įvairiam transportui, rekomenduojama šį ir kitus inventorizacijos lentelėje pažymėtus, kaip rekomenduojamus šalinti medžius, pašalinti.

Klevas uosialapis (Nr. plane 5 - 6) Šie klevai nėra saugomi pagal kriterijus, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniems želdiniams, turintys genėjimo žaizdas, sužaloti vidinio puvinio, liemens kenkėjų ir ilgesniame periode mažai perspektyvūs dėl esamų pažeidimų kamieno dalyje, kurie ir blogina šių dviejų medžių sanitarinę būklę. Atsižvelgiant į dabartinę fiziologinę ir biologinę būklę - rekomenduojama šiuos medžius pašalinti. Vietoje šių klevų uosialapių bei kitų rengiamo projekto įgyvendinimo metu šalinamų medžių, atkuriant želdinius šioje zonoje iš rekomenduojamų rūšių galima paminėti šias: paprastasis ąžuolas, paprastasis bukas, didžialapė liepa, dvispyglių rūšių pušys.

Liepų didžialapių eilė (Nr. plane 29 – 35). Šie jauni medžiai yra priskiriami saugotiniems želdiniams, dauguma jų yra geros sanitarinės būklės, vidutinis skersmuo – 21 cm, vertinant 5 – erių metų perspektyvumą, didelė dalis šių ir kitų Ramygalos gatvės žaliojoje zonoje augančių didžialapių liepų yra perspektyvios, rekomenduojama padarant reikiamas korektūras projekte, išsaugoti inventorizacijos lentelėje pažymėtus geros sanitarinės būklės medžius. Tinkamai prižiūrint šias didžialapes liepas ir kitus geros sanitarinės būklės medžius, jie gali būti panaudoti, kaip puikūs šios gatvės reprezentaciniai elementai, kurie sukurią daugiau nei pusę metų žaliuojančią apsaugą nuo stipraus vėjo.

Priedai:

1. Tikslūs medžių parametrai ir duomenys pateikti medžių inventorizacijos lentelėje
2. Medžių išsidėstymo planas su numeracija

Ekspertizę atliko: Nepriklausomas želdynų ir želdinių ekspertas

Arvydas Rutkauskas

Tel.: +370 698 15477, dendro@dendro.lt